

je že pozabila „Laibacher Zeitung“ — vsaj še ni tako davno — da je poprejšnja večina deželnega zbora v dveh sesijah zavrgla dr. Bleiweisov načrt šolske postave? — Delavnost razpuščenega deželnega zbora ne najde nikakoršne milosti pred sodnim stolom „Laibacher Zeitunge“! Naprava lastne deželne blagajnice bode — tako namreč pravi „Laibacher Zeitung“ — naklonila deželi novo obteženje. Kako skrbna je vendar „Laibacher Zeitung“ za deželni zaklad! Tega pa ona ne omeni, da dežela plačuje c. k. deželni glavni blagajnici 1600 goldinarjev, da ji opravlja blagajniške stvari. Tudi ne omeni, kakor je dokazal poročevalec dr. Costa (stran 42 stenografičnega zapisnika) da si dežela z osnovo lastne deželne blagajnice prihrani mnogo stroškov. Skrbí, ktere jo obhajajo zaradi priprave redutne dvorane, so tako malenkostne, da jih pač ni vredno omenjati. Ta predlog poslanca viteza Gariboldija je v resnici človekoljuben in pa ustaven, kajti on daje poslušalnemu občinstvu več prostora, ktere ga po pravici sme zahtevati. Se ve da bi nekatere osebe najraje imele, da bi deželni zbor zboroval pri zaprtih durih, in to v jeziku, ki je našemu ljudstvu vkljub „Laibacher Zeitung“ še vedno ptuj.

Ako „Laibacher Zeitung“ meni, da bi se bilo na peticijo zaradi omejenja okrajnih uradov tudi brez zborovega priporočila ozir jemal, moramo nehoté prášati: čemu pa imamo potem deželni zbor? Ali se je morebiti vselej na večkratne nujne prošnje, pritožbe in sklepe gledalo in pomagalo? Jeli dežela svoje lastno (inkamerirano) premoženje že dobila nazaj? Ali so se prošnje zaradi zmanjšanja davkov uslišale tako, kakor je želja in potreba?

Da „Laibacher Zeitung“ prošnjo deželnega zbora: naj se začasno ustavi (sistira) vojaška postava, imenuje „demonstracijo“, to mi iz srca obžalujemo. Deželni zbor je storil s tem le svojo dolžnost, ktero je imel nasproti postavi, ki tako globoko sega v vse socialne razmere. Velika večina deželnih zborov bila je enacega prepričanja; storila je ravno to, pa nihče ji ni očital „demonstracije“. Na Ogerskem pa je presvitli cesar sam ustavil to postavo, dokler ne pride v pretres državnemu zboru. — „Laibacher Zeitung“ sklepa svojo kritiko zadnjega deželnega zbora z besedami:

„Sicer pa je deželni zbor nastopil le dedščino (erbsčino) poprejšnjega deželnega odbora, v katerem so znamenito veljavne moči leta in leta neutrudljivo delale za blagor dežele.“ Želeli bi srčno, naj nam blagovoli „Laibacher Zeitung“ določno povedati: v čem vendar obstaja ta „dedščina“? So le to morebiti predlogi deželnega zbora? Potem bi želeli zvedeti kje da jih vendar nahajamo? Kar se pa tiče „kapacitet“, treba bi bilo pred vsem počakati konca šestletne dôle, predno se sodi, kaj more storiti sedanji deželni odbor, in predno se primerjava njegova delavnost z ono prejšnjega odbora. Sicer pa tudi sam poprejšnji deželni zbor, po ktere ga večini „Laibacher Zeitung“ tako očividno hrepeni, delavnosti odstopivšega deželnega odbora nikakor ni tako silno hvaliti mogel, kakor bi „Laibacher Zeitung“ sama rada verjela (gledaj stenografične zapisnike novembra in decembra 1866 stran 94, 112, 119). Morebiti sedanji deželni odbor zaradi tega ne najde milosti pred „Laibacher Zeitung“ ker je odločno naroden? morebiti ji tudi ne dopada sklep njegov, naj se pošiljajo stenografični zapisniki vsem občinam, da se tako obravnave deželnega zbora razširjajo kolikor je le mogoče?

„Laibacher Zeitg.“ pravi dalje, da se je v zadevah zmanjšanja davkov doseglo že vse, kar je bilo mogoče doseči. Pa tudi o tem bil je poprejšnji zbor, kakor kaže sklep od 28. decembra 1866. leta, sam na-

sprotnega mnenja, ktere ga je gotovo tudi vsa dežela. Ako „Laibacher Zeitung“ kaže na delavnost deželnega zbora v prvi dôle njegovi, ko so bili narodnjaki še v manjščini, oni z dobro vestjo lahko opominjajo na to, da so večino najvažnijih predlogov predlagali ravno poslanci te manjščine. Tako je stavil dr. Toman 19. februarja 1863. leta predlog zaradi zmanjšanja davkov, poslanec Svetec pa je v sesijah 1865. in 1866. leta to stvar temeljito in obširno razjasnoval. Dalje stavil je dr. Toman predloge zaradi spremembe davka za slobodno rudarjenje, zaradi železnice ljubljansko-beljaške, zaradi razdelitve pašnikov in menjavek, zaradi porotin Wolfovega slovarja. Dr. Bleiweis predlagal je razun že omenjenega načrta šolske postave tudi postavo zaradi požiganja mahú, osnovo kmetijske šole, razpuščenje hiše za najdence. Dr. Costa je stavil predlog, naj se spremenita deželna ustava in volilni red za deželni zbor.

Konečno le še to-le: Jedro obširnega sestavka II. v 58. listu „Laib. Ztg.“, kteri najbolj na sporočilo 10. lista „Novic“ udarja, tiči v sledečih odkritosrčnih besedah, za ktere smo pisatelju srčno hvaležni: „Za vlado bi ne bilo imelo nobene vrednosti, ako bi bili v državni zbor šli možje, ki so očitni nasprotniki sedanje vlade, marveč bi bilo to za-njo nevarno, in zato je bila prva dolžnost njena, da odvrne to nevarnost.“ — Po teh besedah bi se bil deželni zbor le tedaj obdržal, ako bi bil brez pisma (adrese) do Njih Veličanstva volil poslance v državni zbor le iz manjšine zborove. Podoba je tedaj, da ne adresa je glaven povod razpuščenja zborovega, ampak najbolj to, da sedanja večina zbora vladi ni všeč. „Laib. Zeitg.“ upa, da po novih volitvah se bo dosegla drugačna večina, in v ta namen se vé da bode se vse napelo, da se ta namen doseže. Zdaj je tedaj treba, da dežela prosto in brez strahú pové: ali hoče svoj blagor in brambo svojih pravic izročiti tistim možém, ki jih je poprej volila, ali pa drugim, ki so brezpogojno udani zahtevam Beustovega ministerstva. §. 39. deželnega reda, ki so nam ga Cesar dali, govori odločno tako-le: „Vsak volilec naj svoj glas dá po prostem svojem prepričanju brez samopridnih pristranskih vzrokov, kakor po **svoji** najbolji vednosti in vesti misli, da je za splošni blagor najbolje.“ Cesarjeve te besede naj bojo tedaj trdno vodilo volilcem, svojemu Cesarju in Gospodu zvesto udanim!

Naša duhovščina in sedanje volitve.

„Blagor narodu, kjer duhovščina tako nerazrušljivo s svojim narodom stoji kakor egiptovske piramide, kjer se vedno tako aposteljski za najsvetejše pravice svojega naroda poteza, kakor pri nas“ — tako sem pisal v 6. listu „Novic“; dostavljam pa zdaj, da je tako bilo vedno pri nas, kar pomnimo, in upamo, da bo tudi za naprej tako ostalo. Ne bi bil tudi dalje besedice o tem zinil, ko ne bi bil preteklih 14 dni v vsem časnikarskem cvetu „Cislajtanije“, ki po samih vijolicah, rožah in prekrasnem rožmarinu diši, dan na dan bral, da so napravili dosedanji zbor pri nas sami „ultramontanci“, „klerikalci“, „črni Čehi“ — in Bog vé kako se še ta tolovajski besednjak dalje glasi — da to ni bil prav za prav deželni, ampak le „mali tridentinski zbor“ itd. — da, ako se duhovni zdaj-le pritisnejo, ako se jim prepové, se volitev vdeležiti, bo drugi zbor gotovo drugo podobo dobil. — Vprašam: kakošni pojmi in kakošne misli so to o državnem pravu, o svobodi in ustavnosti, ako bi to vse res bilo?! Vprašam ta *

dunajski rožni cvet „Neue freie Presse“ imenovan, in vse njene repove v Gradcu in Trstu, kje v vseh ustavah cele Evrope in Amerike se dobi le en sam paragrafček, kjer bi se duhovščini ne podajale ravno tiste državljanske pravice, kakor vsacemu drugemu poštemu možu, iz kterega si bodi stanu? Vprašam dalje, ali ni ta goldinar, ki ga duhoven kot davek plača, ravno toliko vreden, kakor forint od uradnika, čevljarja, mareljarja, branjevca itd.? Ali ne bi bila to največa krivica, ko bi se prve in najvažnejše državljanske pravice kratile samo enemu in to tistemu stanu, ki je tako sila imeniten v našem krščanskem svetu?! Vpije pa ta drhal: „duhoven spada k altarju in na prižnico, za vse drugo mu ne sme biti nič mar!“ Al gospodje v davkarii so popolnoma drugzega mnenja; oni v svoje posle čisto nič altarja ne mešajo, temuč pobirajo to „kar gre cesarju, naj bo cesarjevega“, ravno tako od fajmoštra in kaplana, kakor pa od kacega hišnika, urarja, mizarja itd. Kadar je treba za pogorelce nabirati, revnim šolarjem knjig in papirja kupovati, prineske za katero si bodi društvo skupljati, vprašam, na koga pa takrat ravno tista drhal najbolj hrupi, da mora dati, da najlože dá, ker je samec in nima družine, kot na duhovna?! Za to so dobri, kaj ne? kadar je pa treba vdeleževati se prvega ustavnega prava, takrat pa ti možje kričé: marš ven ž njimi pred vrata! Ali je to doslednost, ali je to logika?! Če hočemo to konsekvencijo dalje térati: krojač ostani ti pri svoji igli, drugo tebi nič mar; čevljar, ti pa pri kopitih, zdravnik, ti pri svojih bolnikih, kustos, ti pri zgornjem in dolnjem muzeju, kamnogoriški žebjar, ti pri svojih cajnih, ti usnjar pa iz Podjubelja pri urbasu in podplatu itd., tedaj pridemo do tega, da ne bo nobenega volilnega odbora, nobene volilne agitacije, nobenega volilca, nobene ustave in nobenega deželnega zbora, in niti legalnega, niti izrednega, niti ožjega niti širjega „reichsratha!“

Se ve, pravijo nekteri blaži vekači med „Neuefreieprešarji“: voliti bi se še smeli duhovni, samo „agitovati“ ne! Kaj se pravi agitovati? Mislim: pomenkovati se s svojimi farani, tega ali unega jim za volitev nasvetovati in povedati, zakaj da ravno tega, se z volilci svoje fare k volitvi peljati, jim tam še v zadnjem trenutku svete dajati, — to mislim, je vsakemu poštemu državljanu dopuščeno. Na tanko sem ogledal vse paragrafe februarkega patenta, našega kaznega zakonika z vsemi „novelami“ od prejšnjega „reichsratha“ zavoljo volitev izdanih, pa nikjer nisem našel ne najmanjše trohice, kjer bi se fajmoštrom ali kaplanom prepovedovalo v tem smislu agitovati, kakor sem poprej omenil. Tudi je dopuščeno povabiti volilce v gostje, samo ne zavoljo tega, da bi za tega ali tega glasovali, ker to bi bilo proti postavi, ampak zavoljo tega, da se lože pomenijo in zedinijo za kterega si bodi kandidata. To se dela po vsem svetu, in od vseh stanov, kjer je prava ustava, in to še vse drugače kot pa pri nas v Avstrii. Kdo ni bral po vseh časnikih, da so zadnje angleške volitve stale sedanjega prvosednika ministertva sila bogatega Lord Derby-a čez 10.000 funt šterl., to je, čez 100.000 goldinarjev — in mož še ni imel pravega uspeha. Se ve, vse to se mora goditi v ograji postave; kako dalječ smé pri nas vsakdo v agitovanji seči, to nam pové naš društveni zakonik (Vereinsgesetz). — Oglejmo se malo okoli sebe, kako se o agitacijah duhovščine drugod po svetu misli. Sila važen in za našo situacijo vrlo zanimiv je dogodek preteklega tedna iz severno-nemškega državnega zbora, kjer je — mislim, to bo tudi zadnji nemškutarček dopustil — nemška inteligencija „par excellence“ zbrana. Znani poljski poslanec Niegołowski interpeluje Bismarka — „den hartgesottenen Absolutisten“ — zavoljo agitacije

pruskih uradnikov pri volitvah v Poznanskem. Minister na to odgovori, da tega on ne tají, dodaja pa, da ga je deželni glavar — Regierungspräsident — poznanski telegrafiško poprašal: kake strune bi napel proti niží duhovščini, ki strahovito za poljske narodnjake agituje. „Nobenih — mu odgovori — dokler se nič proti postavi ne zgodi, kajti kar je uradniku po postavi dopuščeno, dopuščeno je tudi kaplanu.“ — Tako je govoril Bismark, ki se še ni nikdar bahal, da ima on sam monopol za liberalizem in da je pravo ustavo on sam za večne čase v najem vzel; — stvari, ktere smo mi vsak dan navajeni črna na belo iz Dunaja in Gradca dobivati.

Samo ob sebi se razumeva, da bi nihče ne črhnil, ko bi naša duhovščina pri nas v resnici toliko upljiva ne imela; to naše protivnike peče, to je rana, ki jih skelí. Da ima pa naša duhovščina toliko upljiva, to je znamenje, da je izvrstna, da spozná svoj apostoljski misijon, da ni puhla in gnjila, kakor marsikje drugod. Da pa ni samo pri nas tako, temuč tudi drugod v izobraženih deželah, ki slovijo po vsem svetu, navedem tú le en sam izgled. — Posebno po bitki pri Kraljevem Gradcu ravno v naših februarških časnikih beremo vsaki dan do sitega, da je Prusija prva država na svetu, kar se inteligencije tiče. Ker pa Prusija iz več deželá obstaja, vsakdo vé, da je renska provincija med vsemi najbolj izobražena, najinteligentnejša, da je sedež skoraj vse pruske obrtnije in trgovine, in da je prva v poljedelstvu in v vinarstvu. Kteri možje so poslanci te prekrasne provincije? Kdo so poslanci slavnih mest: Kolonije, Elberfeld-a, Bon-a, Kevlaar-a itd.? — Kdor koli se je ogledaval le malo v parlamentarnem življenji evropskem zadnjih 15 let, našel je povsod imenovano slavno katoliško frakcijo berolinskega zbora pod vodstvom Reichensperger-ja, ki šteje 20—30 poslancev in kteri je bil prvi govornik ranjki kaplan Berg. Kaplan Berg!?? bodo marsikteri psevdo-liberalci zavpili. Da, da! kaplan Berg, nič drugzega kot kaplan, priprost kaplan, ki je tudi kot kaplan umrl, bil je zavoljo svoje znanosti, zavoljo svojega poštenja in zavoljo svojega talenta med prvimi govorniki v Berolinu. Imel je gotovo toliko, ako ne več solí v glavi, kakor Blagotinšek, Mühlfeld, Giskra, in imeli so ga pruski liberalni listi kakor „Kölner Zeitg.“, „National-Zeitung“ v ravno taki časti, kakor Twesten-a, Schulze-Delitsch-a, Jakoby-a, Virchow-a in druge matadore liberalne stranke. — Kaj je temu vzrok? To, da je v renski provinciji izvrstna, morebiti najbolj izobražena duhovščina cele Evrope, ki je povsod od neizmernega upljiva, ki se je zmiraj pri vseh politiških agitacijah najživahneje vdeleževala, ki se je neutrudljivo in neprestrašljivo potezala za najsvetejše pravice svojih deželanov. — Kaj bi pri nas „Neuefreieprešarji“ vpili, ko bi kacega kaplana v reichsrath poslali, ko že zdaj vičejo, da nimamo zbora, ampak cerkveni „concilium“, ko smo en par poštenih župnikov v deželni zbor izvolili!

Dozdaj sem ta predmet skušal samo razjasniti iz negativnega obzira, poglejmo, kako je stvar iz pozitivnega stališča. — Vprašajmo, ali ni tudi sveta dolžnost duhovnov se volitev vdeleževati, kar je mogoče najživahneje? Vsak vrabec na strehi čivka, kaj možjé à la Giskra, Mühlfeld, Kuranda namerjajo s cerkvenim imetkom, s cerkvenim dobrom, s ljudskimi šolami itd., ko bi enkrat do moči in do vlade prišli. Vprašam vsacega poštenega katoličana: ali smé v tacih prilikah pravi katoliški duhoven, bodi si kaplan, župnik ali korar, križem roke držati in neutralno gledati, kakošni pomagači da se za Naceta okoli njega za zbor volijo? Znano je, kaj je sv. apostel Janez rekel o mlačnem, ki ni ne mrzel, ne gorek; dostavljam pa,

da tak duhoven, ki bi se v tacih zadevah tako obnašal, ne bi bil niti mlačen, niti mrzel, temuč že popolnoma zmrznjen.

To je moje osebno mnenje; dobro se mi pa zdi, da ravno to trdijo najslavnejši katoliški pisatelji, ki so se z državnim pravom pečali, kakor slavni Adam Müller, Döllinger, Phillips, Görres, in slavni Adam Müller imenuje tacega duhovna, ki se pri vršenju prvih državljan-skih pravic mlačno drži, naravnost nepoštenega — einen ehrvergessenen Priester.

Ravno v tem trenutku beremo, kako se na Laškem škofje in vsa duhovščina ž njimi volitev vdeležuje, kjer je tudi vlada parlament razpustila, ker hoče pravo mnenje dežele slišati. To se je dogodilo in se dogaja na Angležkem, Pruskem itd. povsod, kjer je količkaj prave ustavne svobode. Tako je svitli naš cesar naš zbor razpustil, ne z odločnim ukazom, da se drugi poslanci volijo, ampak da zvé v drugo pravo mnenje vernega mu slovenskega naroda na Kranjskem. Toraj se tudi samo ob sebi razumeva, da morajo biti volilne agitacije v mejah postave vsakemu poštemu človeku, iz kterega si bodi stanu, proste, kajti ako bi se to-le enemu stanu kratilo, ne bi bila več ustavnost, svoboda, ampak bilo bi nasilje, ne bi bilo več svobodno pravo mnenje naše dežele, ktero hoče naš svitli cesar znati.

Ker na Hrvaškem bivajoč ne vem, kaj se zdajci domá godí, pisal se je ta članek, kakor priprost časnikarsk odgovor časnikarskemu natolcevanju v „Neue freie Presse“, „Tagespost“, „Triester Ztg.“ itd. Kar se pa posebej velicega sultana na dunajskem lancu privezanega tiče, ki se „N. f. Presse“ imenuje, in ki je že od samega lajanja na nas postal ves hripav in o katerem pravijo „Politik“, stara „Presa“ in „Debatte“, da je Beust-ov „Leibhusar“, moramo ga en malo pri luči pogledati, kajti finetelni, šeki in drugi kužki à la „Telegraf“, „Triest. Zeitg.“ so samo velikega sultana „appendices“ in niso vredni, da bi se dalje človek ž njimi pečal. Kdo je ta slavni junak, ki nas hoče vse Slovane v žlici vode vtopiti, slovensko duhovščino pa posebej pod gnojni koš spraviti? Da je Jud, to lahko vsak vane. Da pa še to avstrijski Jud ni, ampak da je ta „slavni“ mož iz Pruskega k nam priromal, bi težko kateri poštem Avstrijan verjel. Res pa je, — mož se piše Dr. Maks Friedländer in je prav prusk Hebrejec iz Vratislava v Šleziji. In ta hebrejski dohtar se predrzuje vsaki dan nam v obraz ponavljati, da bo on slovenski narod in njegovo duhovščino „moreš“ učil!!! — Predno sklenem, še enkrat ponavljam, da je to prost časnikarsk članek, in da ni nikakor pisan „ad usum delphini“, kakor se pravi, ker prepričan sem, da zadostijo vsakemu Slovencu posebno pa naši vrli duhovščini besede slavnega angležkega admirala Nelzona, ki jih pred slavno zmago pri Trafalgar-u 1807 svoji morski armadi rekel: Domovina pričakuje od vas, da bo vsaki njen sin svojo dolžnost storil!

Dr. V. Zarnik.

Politične stvari.

Državno pravo dežel.

Odgovor „Tagespošti“ na njen sestavek v 52. listu.

Izpod Šmarne gore.

Pisar „Tagespoštnega“ sestavka pravi, da je le pesniška sanjarija, ako kdo trdi, da se deželne pravice ne smejo po vse žrtovati tako imenovanemu državnemu zastopu. Kdor se ziblje — pravi — o deželnih pravicah starodavnih časov, goni politiko, ki se ne

vjema več s časom današnjim, ker so razmere in okoliščine vse drugačne.

Mi pa pravimo in to lahko dokažemo, da so le ljudje dandanes te razmere po novem stroji prestvarili, Ogersko so samostojno naredili in nemagjarske narode brez njih volje kot pritiklino ogerske krone osnovali ravno tako, kakor se snuje takraj Litave država, ktere nikdar nikoli ni bilo, pa jo zdaj krstijo „Cislajtanijo“, kjer bi utegnil Nemeč gospodovati kakor na Ogerskem Magjar.

Ako imamo še Avstrijo in je Ogerska samostojna osebnost, tedaj se ista avtonomija tudi ne more odreči drugim deželam cesarstva.

Če je pa temu tako, tedaj se brez privoljenja teh dežel ne sme nova polovična Avstrija stvariti.

Da se spoštuje pravo (pravica) osebnosti, ni le samo v privatnih razmerah, temuč tudi v javnih poglavno načelo, po katerem se ne smejo krajšati pravice narodom.

Svobodne družbinske pravice so le relativno dobro, a tega ni, kjer ni enakosti in bilo bi le gospodstvo nekterih čez druge.

Ni ne res, da narod oktrovanja prosi, ako poverjenike (mandatare) pošlje k prevdarkom, ne pa k sklepu pogodbe, kterega si samemu sebi pridržuje; — naj se nikar ne govori o razpadu Avstrije in taka nakana nikar ne podtikuje narodom, ako se potegujejo za svoj obstanek in svojemu sklepu pridržujejo to, kako hočejo svojo samostojnost postaviti pod celoto; — nikar naj se ne čenčá o svobodi narodov v družbi, kjer bi mnogi narodi morali podložni biti tuji sili, — sploh naj se nič ne govori o svobodi, ako se pravica osebnosti ne čisla in se za avstrijsko ustavo potezajoči brambovci „nemška“ ustavna stranka zôve zdaj, ko Avstrije ni več v Nemčii; — konečno naj se nekdanji deželni zbori nikar ne žrtujejo državnemu zboru, kateri se ima še le stvariti, pa je že o prvi poskusni dôbi se ponujal zato, da bi narode na povodcu vodil.

Kdo je nekdanji deželni zástop napravil v to, da so deželni zbori bili le sama forma? kdo je pričel mnogonarodno Avstrijo ponemčevati? kdo si je predrznil, tisučletne skušnje človeštva in ideje njegovih učiteljev imenovati nemško kulturo in omiko in jo vrvati nemškim narodom? kdo je svobodo tako tolmačil, da le en jezik mora gospodovati drugim? kdo je glasoval za razpad Avstrije? — kdo drug, kot taki, ki nočejo, da se pri tolikem potrebnem prerostvu Avstrije silstvo odpravi in da se z mahom obraščene starodavne pravice narodom zopet povrnejo, in taki, ki zdaj, ko je Avstrija stopila iz Nemčije, le po Nemčii hrepenijo, za Avstrijo pa jim ni mar! Kdo je zamaknjen v oktrovanja: ali ta, ki se trdno drži cesarjeve oktoberske diplome, ki nas je prva rešila absolutizma in je studenec, iz kterega morejo izvirati pravice vsem narodom, ali pa ta, ki se drži februarske ustave, ki je bila tako neugodna izpeljava oktoberske diplome — nepriključivega fundamenta avstrijske države — da jo je cesarski manifest od septembra 1865. leta ustaviti moral, sicer bi se še pričeti ne bila môgla poravnava z Ogrji?

Avstrija bode le srečna, ako se narodom vsem dajó pravice, ktere jim pred Bogom in svetom gredó, in zadovoljnost vseh narodov bode najlepši biser v kroni avstrijski!

Treba je, da se prvotne pravice narodov spoštujejo in da te pravice djansko obveljajo, les tem omejenjem, da se državi ohrani enota, ki jo terja pravica, pa tudi sreča narodov, — te pravice pa se dajo le s porazumljenjem njih postavnih zastopnikov, to je, deželnih zborov, tako vravnati, da na mesto razprtij stopi složno delovanje. Potem pa sama po sebi pride moč